

Voittavan päävalmentajan hakemista

Jotkut valmentajat ovat "voittavia" valmentajia, mutta toiset – hyvätkään – eivät ole yhtä hyviä johtamaan joukkueitaan voittoihin.

Kyse ei siis ole pelitavasta tai –taktiikoista, vaan kyvystä saada pelaajat toteuttamaan oikeita taktiikoita eri peleissä ja pelitilanteissa. Mutta paljolti kysymys on myös valmentajan kyvystä kehittää pelaajiaan yksilöinä ja joukkueen osana sekä oikeista tavoista tukea ja kannustaa pelaajia harjoituskauden ja pelien aikana.

Suomalaisen joukkueurheilumenestyksen onnistuneimmat koutsit lienevät: **Erkka Westerlund, Curre Lindström, Jukka Jalonen, Mauro Berruto ja Henrik Dettman**. Jalkapallovalmentajista **Antti Muurinen, Keijo Voutilainen ja Mika Lehtosuo** lienevät kärjessä – jokainen on saanut seurajoukkueensa menestymään Euro-cupeissa. Antti Muurinen lienee menestynein maajoukkuevalmentaja, vaikka Rape Marttinen johdattikin aikoinaan Suomen 18-vuotiaat ainoan kerran mitaleille EM-kisoissa.

Tosiasiata lienee, ettei Suomessa ole tänä päivänä paljon "voittavia" joukkuepelien valmentajia jääkiekon lisäksi. Suomalaiset lätkävalmentajatkin ovat niin erilaisia suhteessa toisiinsa, ettei mitään stereotyyppistä kuvaa ole helppo piirtää menestyvästä suomalaisvalmentajasta. Tosin Suomen joukkueen pelitapa tai sen tietyt peruspiirteet ovat pysyneet yllättävän yhdenmukaisina päävalmentajasta riippumatta.

Yllättävää ehkä on, että tuo pysyvä tarkoittaa kykyä muunteluun ja aika suuriinkin muutoksiin joukkueen peruspelitavassa, jos sitä vertaa muihin jääkiekon suurimaihin Ruotsia lukuun ottamatta. Sielläkin on uskallettu tehdä isoja muutoksia perinteiseen ruotsalaiseen pelitapaan. Suomi ja Ruotsi ovatkin pärjänneet isoissa kisoissa paljon paremmin kuin mihin pelaajamateriaali olisi asiantuntijoiden mukaan riittänyt.

Tämän kevään MM-kisoissa myös jääkiekon emämaa oli ottanut lusikan kauniiseen käteen ja oli muuttanut perinteistä nikkarikiekkoa eurooppalaiseen suuntaan ja tuloksethan olivat murskaavia. Hyvät pelaajat pelasivat myös loistavaa joukkuepeliä uudella taktiikallaan!

Suomalaisjoukkueiden menestys kori- ja lentopallossakin perustuu erinomaiseen joukkuepeliin eikä ylivertaisiin yksilöihin, joita meillä ei olekaan ehkä jääkiekkomaalivahteja lukuun ottamatta. Toisaalta millään maalla ei ole enää niin ylivertaisia yksilöitä, että pelkästään niillä voitettaisiin suurkisoja.

USA:n koripallojoukkuekin pelasi viime MM-kisoissa todella tiukasti joukkueena eikä takavuosien dreamteammeiningistä ollut enää jäljellä muuta kuin lukemat pistetaulussa.

Voittava valmentaja on siis nykyään erittäin hyvä pelianalyttikko ja osaa valita pelitavat ja –taktiikat joukkueen ja sen vastustajien mukaisesti. Tämän lisäksi hän saa pelaajat taistelemaan, yrittämään parhaansa ja tukemaan toisiaan. Hän rakentaa voittamaan kykenevän joukkueen.

Sellaista velhoa ei kuitenkaan enää ole, joka rakentaa pimennossa tällaisen voittavan joukkueen. Lentopallomaajoukkue on kiertänyt vuosikausia maailmanliigassa, vaikka tappioita on tullut huomattavasti enemmän kuin voittoja. Niistä on kuitenkin saatu loistavaa kokemusta ja myös tietoa vastustajista.

Koripallomaajoukkue ei kykene pelaamaan lähellekään yhtä paljon kovia matseja, mutta suomalaiset seurajoukkueet ovat lisänneet huomattavasti kv-pelien määrää viime vuosina. Jääkiekosta jo puhuttiin. Sen lisäksi Leijonien pelaajista iso osa tietysti tulee NHL:stä ja KHL:stä, mutta huomattava on, että Suomessa pelaavat eivät juuri jää jälkeen isoissa liigoissa pelaavista. Osin syynä on Leijonien jatkuva pelirumba, joka kouluii pelaajia kv-peleihin.

Voittavan valmentajan on siis saatava tehdä työtä voittamaan oppivan joukkueen kanssa. Mainittakoon, että **Franz Beckenbauerin** voittoprosentti Länsi-Saksan päävalmentajana vuosina 1984-1990 oli hädin

tuskin 50 prosenttia, mutta joukkue kuitenkin voitti MM-kultaa ja –hopeaa. Voittava valmentaja on siis ennen kaikkea oppiva valmentaja.

Sellainen oli **Alex Ferguson** ja sellaisia ovat **Pep Guardiola** tai **Jose Mourinho**, vaikka he ovatkin varsin erityyppisiä valmentajia. Esimerkiksi Sir Alexin alkuvuodet ManU:ssa olivat melkoista tuskaa ja oli ihme, ettei häntä potkittu pihalle. Hän oppi ja opetti myös joukkueensa voittavaksi joukkueeksi.

Maajoukkuevalmentajien tehtävä on toki jonkin verran erilainen kuin seurajoukkueen valmentajan. Silti kummassakin tapauksessa joukkueella täytyy olla riittävästi aikaa tottua uuden valmentajan kuvioihin. Maajoukkuekoutsin on kyettävä viemään sanomansa perille ilman jatkuvaa kenttävalmennusta ja pelikokemusta. Se vaatii kykyä vuorovaikutukseen, ajatusten konkretisoimiseen ilman perinteisiä harjoituksia ja pelejä.

Saksan päävalmentajana toiminut **Joachim Löw** lienee maajoukkuevalmentajien hierarkian ykkösnimi. **Louis van Gaal** onnistui myös hyvin Brasilian kisoissa nostaen Hollannin suhteellisen kokemattoman joukkueen pronssille. Kummatkin peluuttivat joukkueitaan mielikuvituksellisesti ja rohkeasti eri tavoin eri otteluissa. He yllättivät vastustajansa housut kintuissa, kuten Espanja-Hollanti ja Brasilia-Saksa –ottelut meille todistivat.

Tosin Löwkin taisi olla melkein huonot housuissaan Algerian erinomaisen taktiikan purressa mainiosti Saksaa vastaan. (ks. <http://www.miksiliikun.fi/2014/08/18/mita-opittavaa-futiksen-mmm-kisoista-2014/>). Nyt ei ole muodikasta sanoa, että suomalaisten pitäisi ottaa oppia kreikkalaisilta, mutta EM-kulta 2004 ja myös viime vuoden MM-kisojen pelit olisivat Suomelle hyviä esimerkkejä siitä, miten keskinkertaisellakin pelaajamateriaalilla voi pelata hyvin.

Miten Palloliitto tunnistaa voittavan valmentajan?

Palloliitto on valinnut aina aiemminkin päävalmentajiksi voittavia valmentajia. Roy Hodgsonin ja Stuart Baxterin piti olla sellaisia, niin tietysti myös Antti Muurisen tai Richard Möller-Nielsenin. Mixu Paatelainen oli ehkä poikkeus – hänelle annettiin aikaa rakentaa voittava joukkue. Kukaan edellä mainituista ei kuitenkaan osoittautunut tarpeeksi voittavaksi valmentajaksi.

Nyt paine voittavan valmentajan pestamiseen on korkeampi kuin 2011. Huuhkajien päävalmentajaksi valittavan täytyykin ehdottomasti olla ihminen, jolla ei ole henkilökohtaisesti mitään hävittävää. Huuhkajien kanssa voi saada CV:nsä tahran, joka haittaa karrieraa ikuisesti. Toisaalta jo jonkin verran menestyneen valmentajan ei kannata ottaa riskiä, joka pilaisi hänen hyvän maineensa.

Psykologisesti paras vaihtoehto on ottaa ”kehäraaki”, jolle Huuhkajat on viimeinen mahdollisuus uran pelastamiseen tai sitten ihminen, jota ei hetkauta se, miten tässä hommassa käy, koska se ei uhkaa hänen identiteettiään. Hän voi panna kaiken peliin joukkueen puolesta. Sellaista ihmistä tähän tehtävään tarvitaan.

Hänelle tärkeintä täytyy olla jokainen Huuhkajien ottelu – A-maajoukkue ei voi olla valmentajalle ja joukkueelle seurajoukkueen valmentamisen kaltainen pitkä kasvu- ja kehitysprosessi, sillä mahdollisuudet sellaiseen ovat minimaaliset ottaen huomioon Huuhkajien vähäiset harjoitus- ja ottelumahdollisuudet. Jääkiekko-, lento- ja koripallomaajoukkueillakin on aivan toisenlaiset mahdollisuudet harjoitella ja pelata yhdessä.

Päävalmentajaa ei kuitenkaan kannata valita hänen ominaisuuksiensa perusteella, vaan sen perusteella mitä hän aikoo tehdä. Valmentajakandidaatilla pitää olla konkreettinen ja uskottava toimintasuunnitelma tai ainakin sen keskeiset elementit täytyy tulla esiin joko hakemuksessa tai työpaikkaaastattelussa.

Päävalmentajan on myös kannettava yhteiskuntavastuuta ja oltava esikuvallinen ainakin joissakin asioissa. Huonoa mainosta jalkapallo eikä koko urheilukaan kestä. Järkeviä ratkaisuja, joissa käytetään olemassa olevia resursseja tulee osata hyödyntää. Elämme vaikeita aikoja.